

W część drugiej książki – „Rodzina a mass media” – autor w sposób szczególny podejmuje rozważania, w których podkreśla, że mass media niewątpliwie wywierają istotny wpływ na funkcjonowanie współczesnej rodziny, gdyż są ważnym „narzędziem” kształtowania kultury środowiska życia rodziny, w którym następuje tradycyjna międzypokoleniowa wymiana dorobku kulturowego, pozwalająca nowym pokoleniom odnaleźć się w rzeczywistości życia społecznego, narodowego i rodzinnego. Autor zwraca również baczną uwagę na zagrożenia ze strony mediów, które w określonych warunkach mogą zakłócać bądź wpływać destrukcyjnie na funkcjonowanie rodziny.

Trzecia i ostatnia część książki, zatytułowana „Społeczeństwo – wspólnota medialna”, stanowi zbiór artykułów, w których autor rozpatruje zagadnienie komunikacji medialnej przez pryzmat uczestnictwa „człowieka-osoby” we wspólnocie osób, jaką jest rodzina i społeczeństwo, będące dziś medialną przestrzenią życia. Zrozumienie znaczenia komunikacji medialnej w dobie globalizacji, zdaniem autora, może przyczynić się do przeciwstawienia się szerzącemu się obecnie skrajnemu indywidualizmowi w życiu społecznym i pomóc człowiekowi na nowo odnaleźć się we wspólnocie osób oraz osiągnąć ostateczny cel swego życia, jakim jest zjednoczenie (komunia) z Trójosobowym Bogiem.

Publikacja *Człowiek i rodzina w przestrzeni medialnej* jest zatem ciekawym i inspirującym zarysowaniem przez autora antropologii mass mediów z jej nieodzownym elementem, jakim jest antropologia komunikacji. Drogą, jaka prowadzi do zrozumienia omawianej antologii, jest antropologia Karola Wojtyły, w której świetle nowatorsko prowadzone przez autora rozważania czynią z prezentowanej książki ważny głos w toczącej się obecnie dyskusji w środowiskach naukowych i akademickich na temat antropologii komunikacji i mass mediów.

Ks. Andrzej Łuczyński

Katedra Pedagogiki Opiekuńczej Instytutu Pedagogiki KUL

Krystyna Chłasa, *Moc wychowawcza przypadkowych zdarzeń w świetle introcepcji wartości*, Kielce: Wydawnictwo „Jedność” 2011, ss. 183.

Młodzi ludzie, żyjąc w określonej przestrzeni społecznej i dążąc do zaspokojenia swoich potrzeb i pragnień, niejednokrotnie doświadczają przypadkowych zdarzeń, które mają wyjątkową moc i wartość wychowawczą. To one w istotny sposób wpływają na ich życie i są zdolne do wszczynania procesów zmian w sposobie ich myślenia oraz w systemie wyznawanych wartości, które z kolei mogą prowadzić do

istotnych przemian w sposobie ich funkcjonowania w życiu społecznym. Inspiracja i moc wychowawcza płynąca zatem z indywidualnego i grupowego udziału młodego pokolenia w procesach „społecznych” przemian i doświadczeń pozwala młodym ludziom zaspokoić pragnienie potwierdzenia własnej wartości oraz potrzebę posiadania celu i sensu własnego życia.

W świetle omawianej książki Krystyny Chałas, zatytułowanej *Moc wychowawcza przypadkowych zdarzeń w świetle introcepcji wartości*, młodych ludzi, otwartych na nowe twórcze doświadczenia życiowe i dążących do zmiany pewnego status quo w swoim życiu na lepsze, najczęściej cechuje osobowość kreatywna, a zarazem odwaga w poszukiwaniu wartości mogących dawać nadzieję na przyszłość. Jednym ze skutków braku tak rozumianych przemian w życiu współczesnego młodego pokolenia jest narastający kryzys tożsamości kulturowej, który objawia się tym, że tradycyjne zwyczaje i sposoby życia odchodzą w zapomnienie, a wśród młodych narasta chaotyczne poczucie wolności, które pozwala im działać w przestrzeni życia społecznego w sposób nieskrępowany, bez potrzeby odwoływania się do funkcjonujących w danym społeczeństwie zasad moralnych czy społecznych.

Książka Krystyny Chałas podejmuje zatem niezwykle istotne zagadnienie, jakim jest współcześnie umiejętność odnajdywania przez młodych ludzi, pośród różnorodnych zdarzeń, poczucia sensu własnego życia, wspartego na fundamencie prawdziwych wartości mogących prowadzić człowieka do pełni szczęścia. Społeczna egzystencja człowieka, w przekonaniu autorki, wiąże się nierozzerwalnie z jego wchodzeniem w różnorodne relacje z innymi osobami. Tworzy to swoistą sieć stosunków międzyludzkich wspartych na względnie trwałych oddziaływaniach ludzi na siebie, określanych przez ich osobowość, oceny i wzajemne uczucia, jak również przez normy i role społeczne przez nich pełnione. Specyfika i charakter owych międzyludzkich stosunków oraz wynikających z nich wielu przypadkowych zdarzeń i warunkowań pomagają wielu młodym ludziom w nawiązywaniu więzi społecznych o znacznej wychowawczej mocy i charakterystycznym ukierunkowaniu i zabarwieniu emocjonalnym i uczuciowym, mogącym zmienić życie człowieka. Waga, jaką autorka w swojej książce przywiązuje się do zagadnienia „życia wartościami” przez młode pokolenie, wynika stąd, że każda społeczność, jeśli ma trwać, musi posiadać coś, co ją wewnętrznie integruje i scala, co wyzwala lojalność jej członków, zapewnia realizację potrzeb w jej ramach, a jednocześnie pozwala jej się utrzymać, rozwijać i działać jako całość.

Autorka, prowadząc rozważania w swojej książce w sposób niezwykle ciekawy i trafny, udziela odpowiedzi na postawione wcześniej pytanie (problem): „W czym wyraża się moc wychowawcza przypadkowych sytuacji (zdarzeń) w świetle introcepcji wartości?” Praca podejmująca powyższy problem składa się z czterech rozdziałów.

W rozdziale pierwszym, zatytułowanym „Wartości w sytuacji wychowawczej”, przeprowadzona została analiza dwóch podstawowych zagadnień: wartości, ich teorii i struktur oraz sytuacji wychowawczej. Pozwala to na wprowadzenie czytelnika w treści poruszane w publikacji, a zarazem umożliwia mu zapoznanie się w sposób przystępny z podstawowymi zagadnieniami z zakresu wychowania i aksjologii.

Drugi rozdział – „Wychowanek wobec wartości” – poświęcony został relacjom między człowiekiem a wartościami. W rozdziale tym szczególnie zwrócono uwagę na rolę wartości w funkcjonowaniu osobowości. W sposób jasny i przejrzysty ukazano osobowościowe oraz społeczno-kulturowe uwarunkowania preferowanej hierarchii wartości. Dokonano również skrótowej, aczkolwiek istnej analizy urzeczywistniania wartości jako integralnego czynnika rozwoju.

Przedmiotem rozdziału trzeciego jest natomiast introcepcja wartości jako podstawa doświadczenia aksjologicznego. W rozdziale tym autorka prezentuje między innymi definicyjne ujęcie pojęcia introcepcja, rodzaje introcepcji, proces introcepcji wartości. Zwraca również uwagę na introcepcję efemeryczną jako szczególny rodzaj introcepcji. Zagadnienia poruszane w tym rozdziale znacznie wzbogacają treść książki, dając czytelnikowi możliwość głębszego wniknięcia w problematykę teorii wartości.

W rozdziale czwartym, zatytułowanym „Przypadkowe zdarzenia jako źródło zwrotu ku wartościom badanej młodzieży w świetle introcepcji wartości”, przedstawione zostały ilościowe wyniki badań dotyczące rodzajów przypadkowych sytuacji i wartości, których były nośnikami, oraz jakościowe wyniki badań, odnoszące się do zwrotów aksjologicznych skutkujących postępowaniem w świetle introcepcji wartości. Podjęta natomiast próba syntezy teoretycznych przesłanek uzyskanych wyników badań pozwala dostrzec, jak bardzo złożony i wewnętrznie nie zawsze jednorodny jest proces wartościowania, który wystąpił we wszystkich badanych sytuacjach.

W końcowej części pracy zamieszczone zostały wnioski, refleksje i wskazówki dla nauczycieli. Prezentowana książka poprzez bogactwo poruszanych treści oraz ciekawe opracowanie zgromadzonego materiału badawczego wpisuje się w sposób szczególny w polskie piśmiennictwo i badania naukowe, ukazując w sposób nowatorski, że w życiu człowieka sytuacje niezamierzone (sytuacje życiowe), w których brak jest założonego celu, mają także istotne znaczenie wychowawcze.

Ks. Andrzej Łuczyński

Katedra Pedagogiki Opiekuńczej Instytutu Pedagogiki KUL